

Aan het Ministerie van Economische Zaken
t.a.v. Staatssecretaris M. van Dam
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Datum: 17 november 2016 | 43483 | NP/QS

Onderwerp: Stranding levende grote walvisachtigen

Excellentie,

Op 12 januari 2016 strandden vijf potvissen op de kust van Texel. Twee dagen later spoelde er op Texel nog een dode potvis aan. Dit keer aan de andere kant van het eiland. Tijdens deze stranding is gewerkt met het protocol stranding levende grote walvisachtigen. Uw ministerie heeft de werking van het protocol, de samenwerking tussen de belanghebbenden, het functioneren van de departementale crisiscoördinatie en de communicatie naar pers en publiek geëvalueerd.

Naar aanleiding van de evaluatie heeft uw ministerie een nieuw concept leidraad stranding levende grote walvisachtigen opgesteld. De partijen die betrokken zijn geweest bij de stranding in januari 2016, waaronder de gemeente Texel, zijn door uw Ministerie uitgenodigd voor een bijeenkomst en om te reageren op de concept leidraad. Genoemde bijeenkomst heeft op 13 oktober jl. plaatsgevonden. Tijdens deze bijeenkomst is het concept besproken.

In deze brief geven wij, namens het Samenwerkingsverband De Waddeneilanden, een reactie op de concept leidraad stranding levende grote walvisachtigen en uiten wij onze zorgen op het proces om te komen tot een nieuwe leidraad.

Het proces:

- Het bevreemdt ons dat de concept nieuwe leidraad enkel wordt gedeeld met de partijen die betrokken zijn geweest bij de stranding in januari 2016. Er zijn verschillende kustgemeenten in Nederland, waaronder de Waddeneilanden, die te maken kunnen krijgen met een stranding van een levende grote walvisachtigen. Het had meer voor de hand gelegen om de VNG dan wel de verschillende gremia waar kustgemeenten in zijn vertegenwoordigd te betrekken bij de nieuwe leidraad.

Inhoudelijk:

- Doel leidraad? Voor wie is de leidraad geschreven? Is het een beleidsmatige- of operationele leidraad. Uit het concept komt dit niet duidelijk naar voren. Geadviseerd wordt om voor het operationele deel te werken met taakkaarten en scenariokaarten.
- De concept leidraad geeft ten opzichte van het huidige protocol meer duidelijkheid over waar bevoegdheden liggen. Dat vinden wij positief!
- Rol en verantwoordelijkheden strandingscoördinator: in de leidraad krijgt de strandingscoördinator vele rollen toebedeeld. Kan de strandingscoördinator deze

rollen waar maken, gezien de hectiek die een stranding met zich meebrengt? Wat is de opkomsttijd van de strandingscoördinator en hoe wordt er sturing gegeven aan het proces als de strandingscoördinator nog niet aanwezig is? Hoe gaat hij/zij handelingsperspectief geven? Wij adviseren om de rollen en verantwoordelijkheden van deze functie concreter te omschrijven. Daarnaast een telefoonnummer ter beschikking stellen waarop de strandingscoördinator te bereiken is.

- **Communicatie:** de leidraad geeft aan dat EZ verantwoordelijk is voor de communicatie over de gehele operatie. Dit houdt in dat EZ zowel de communicatie met de pers als met het publiek onderhoudt. In het huidige beleid van EZ is de publieke communicatie niet (goed) geborgd. Verzocht wordt om ook de publiekscommunicatie op een juiste wijze te borgen binnen de EZ organisatie. Op het moment dat hier geen gehoor aan wordt gegeven komen veel pers- en publieksvragen bij andere partijen terecht. Deze partijen gaan vervolgens zelfstandig communiceren met het gevolg dat de regie op het communicatieproces verloren gaat. Wij adviseren u een communicatie strategie op te stellen ten behoeve van een stranding, waarin duidelijk staat verwoord hoe en met welke middelen zowel met pers als publiek wordt omgegaan. Daarnaast zijn wij er als gemeenten erg bij gebaat om duidelijk te krijgen waar wij de bij ons binnen gekomen pers en publieksvragen naar kunnen verwijzen.
- **Gebruik maken van lokale kennis:** er is binnen de Waddengemeenten veel kennis aanwezig waarvan ten tijde van een stranding gebruik van kan worden gemaakt. Als voorbeeld noemen wij de wijze waarop kadavers het beste van het strand verwijderd kunnen worden (over land of door het water) en welk materieel ter beschikking is op het eiland.
- **Openbare orde en veiligheid:** de burgemeester is bevoegd om een noodverordening af te geven. Hierover dient de burgemeester geadviseerd te worden door deskundige(n) (dierenarts bij levende dieren, adviesteam, strandingscoördinator). Deze advisering is niet geborgd in de leidraad.
- **Rol politie:** de politie krijgt in de nieuwe leidraad een grotere rol toebedeeld dan in het huidige protocol. De uitbreiding van deze rol heeft niet in overleg met de politie plaatsgevonden. Kijkend naar de eilandsituatie en de beschikbare politie op de eilanden, dan is de voorgeschreven rol van de politie niet haalbaar. Daarnaast merken wij op dat de politie niet gaat over het bewaken van dieren. Hiervoor is de eigenaar van het dier zelf verantwoordelijk.
- **Bewaken dieren:** uw Ministerie is verantwoordelijk voor dierenwelzijn. Om deze reden is het uw verantwoordelijkheid de dieren indien nodig te bewaken.
- **Financiële paragraaf:** deze paragraaf ontbreekt in de concept leidraad. In het huidige protocol is deze wel opgenomen. Ons is onduidelijk waarom deze paragraaf niet is opgenomen?
- **Eilandsituatie:** naar onze mening is in de leidraad onvoldoende rekening gehouden met onze specifieke eilandsituatie. Met de volgende punten is onvoldoende of geen rekening gehouden:
 - Het duurt enige tijd voordat de strandingscoördinator ter plekke is, de pers en ander publiek is dan reeds wel gearriveerd. Hoe loopt de woordvoering?
 - De hulpdiensten zijn eerder op het strand aanwezig dan de strandingscoördinator: hoe wordt handelingsperspectief geboden aan de hulpdiensten

op zo'n moment? Niks doen door hulpdiensten levert een negatief beeld op naar buiten.

- o Op het eiland zijn verschillende instituten (zoals het NIOZ en Ecomare) aanwezig met kennis over grote walvisachtigen. Deze instituten komen bij een stranding direct in actie. Hoe zorgt de strandingscoördinator voor handelingsperspectief?

Zorgen over proces:

In de bijeenkomst van 13 oktober jl. is door uw Ministerie aangegeven dat er een nieuwe concept leidraad wordt opgesteld naar aanleiding van de geleverde input door partijen. Daar zijn wij content mee! Echter, over het verdere proces om te komen tot een definitieve leidraad is geen helderheid gegeven. Verteld is dat er binnen het ministerie onvoldoende capaciteit is om vlot te kunnen komen tot een nieuwe leidraad. Dit baart ons zorgen! De noodzaak om te komen tot een nieuwe leidraad komt voort uit de uitgevoerde evaluatie. Mocht er op dit moment een nieuwe stranding zich voor doen, iets wat zeer aannemelijk is, dan weet u dat het huidige protocol niet optimaal werkt. Wij verzoeken u met klem om capaciteit vrij te maken om zo op korte termijn een definitieve leidraad te kunnen bewerkstelligen.

Mocht u vragen hebben naar aanleiding van deze brief dan kunt u contact opnemen met Naomi Priems, tel.nr: 0222-362160, e-mailadres: NPriems@texel.nl

Namens het Samenwerkingsverband van de Waddeneilanden.

A. de Hoop
Voorzitter

W.R.H. van Schoonhoven
wnd. Secretaris-directeur